

Val 2026: Industrins framtid avgör Sveriges välstånd

Sverige konkurrerar med Kina, USA och resten av Europa om investeringar, talang och teknik. För att jobben ska stanna och välståndet växa krävs fler STEM-utbildade, mer fossilfri el, en samlad teknikpolitik och stabila spelregler på arbetsmarknaden.

”
**Valet handlar ytterst
om vilket land vi vill vara:
en innovationsmakt eller
en åskådare i det globala
teknikracet.”**

PIA SANDVIK, VD TEKNIKFÖRETAGEN

Från ingenjörsländ till innovationsmakt

I en tid av historiskt stora prövningar står industrin redo att bygga Sverige starkare. Men vi kan inte leva på gamla meriter. Industrin behöver vass kompetens, stabilitet på arbetsmarknaden, fossilfri energi och en ambitiös teknikpolitik för att stärka konkurrenskraften, rusta totalförsvaret och klara klimatmålet.

Efter andra världskriget hjälpte våra ingenjörer till att bygga upp ett Europa i ruiner. Under 1970 utvecklades alternativa energikällor och energieffektiv produktion. Svensk industri investerade i kärnkraft, fjärrvärme och värmepumpar som gjorde oss mindre sårbara för oljekrisens skenande priser. Ungefär samtidigt var miljökrisen påtaglig – försurade vatten och smutsiga utsläpp. Industrin byggde filter och utvecklade katalysatorer.

Därför har Sverige idag ett av världens renaste elsystem, där bara en procent av elen kommer från fossila bränslen. Därför ligger vi i EU-toppen för andel energi från förnybara källor,

och därför har utsläppen från Sverige minskat med 38 procent sedan 1990 – trots att vår ekonomi vuxit stort. Vår tekniska förmåga och industriella styrka har inte bara skapat tillväxt och välstånd, den har också byggt en av världens mest gröna ekonomier och en viktig motståndskraft i osäkra tider.

Nu står vi inför en ny tid av historiska prövningar. Vi har krig i vårt närområde och alarmerande klimatförändringar. Vi har en starkt exportberoende ekonomi i en tid av geopolitiska skälvingar. Nytt för vår tids utmaningar är också hastigheten med vilken den globala konkurrensen intensifierats de senaste decennierna.

Den teknologiska spetsforskningen domineras nu i allt högre grad av USA och Kina, medan nya kraftcentrum växer fram i folkrika länder och nya ekonomiska allianser. Teknologi och geopolitik vävs samman på ett sätt som gör att innovation inte längre bara handlar om tillväxt – utan om strategiskt inflytande och självständighet. I denna teknikkapplöpning kan vi inte stå passiva. Den tvingar oss att välja väg – och att agera.

Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att vi har ett gott utgångsläge. Jämfört med många konkurrentländer har vi en högteknologisk och kunskapsintensiv teknikindustri som investerar stort för att vinna marknadsandelar med grön och banbrytande teknologi. Vi har ett industriavtal som ger en stabilitet och omställningsförmåga på arbetsmarknaden som få andra länder kan konkurrera med. Vi har dessutom en befolkning som gillar teknik och som vill att Sverige ska gå före.

Svenska teknikföretag står idag för 43 procent av Sveriges totala FoU-investeringar – hela 139 miljarder kronor varje år. Tillsammans bidrar de med en tredjedel av Sveriges totala export. Teknikindustrin är helt avgörande för att Sverige ska stå sig starkt när konkurrensen hårdnar och teknikutvecklingen accelererar, men då måste också politiken leverera. Vi behöver en bred politisk förankring i visionen om ett Sverige och Europa i teknikens och innovationens framkant. Det kräver stabilitet på arbetsmarknaden, investeringar i rätt kompetens, öppenhet för global talang, tillgång till fossilfri energi och stabila spelregler som främjar arbete och företagande.

Vi ska vara stolta över vår tradition som ingenjörsländ. Men det är inte traditionen som säkrar vår framtid. Det är vår förmåga att välja riktning, forma framtiden och en insikt om att industripolitik numera är lika mycket en fråga om välstånd som om säkerhet.

Många gånger genom historien har Sverige stått inför stora utmaningar. Varje gång har vi rest oss, och industrin har ofta varit en helt central problemlösare.

Avgörande reformer för industrins framtid

Industrin är en av Sveriges viktigaste samhällskrafter – den driver innovation, export, sysselsättning och välstånd i hela landet. Här presenterar Teknikföretagen reformer inom fyra avgörande områden för att säkra en innovativ, hållbar och konkurrenskraftig industri som skapar tillväxt i hela Sverige.

Säkra Sveriges tekniska kompetensförsprång

Fler STEM-utbildade, starkare incitament och en skola som matchar industrins långsiktiga kompetensbehov.

En samlad teknikpolitik för ett starkare Sverige

Stärk kopplingen mellan industri, forskning och politik och skala upp investeringarna i strategiska tekniker.

Låt arbetsmarknadens parter sköta jobbet

Politiken ska inte bestämma arbetstiden – det gör arbetsgivare och fack tillsammans, bransch för bransch.

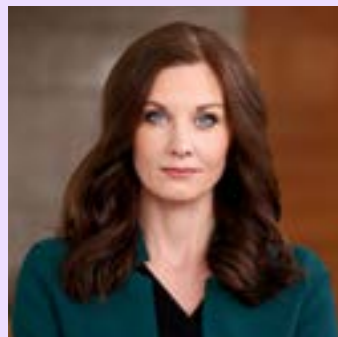

El som räcker när Sverige växer

Mer elproduktion, smartare elnät och långsiktiga spelregler som gör att industrin vågar investera.

Säkra Sveriges tekniska kompetensförsörjning

Tillgång till rätt kompetens är avgörande för att svenska teknikföretag ska leda teknikutvecklingen, och för att jobb och verksamhet ska förläggas i Sverige. I en orolig och föränderlig omvärld är en sak säker: Andra länder gör strategiska satsningar på att stärka STEM-kompetensen hos befolkningen och arbetsstyrkan och Sverige riskerar att halka efter. Det har Sverige inte råd med.

Camilla Georgsson

Enhetschef
kompetensförsörjning
08-782 08 90
camilla.georgsson@teknikforetagen.se

Strategiska satsningar för STEM-kompetens

Redan i dag är bristen på såväl kvalificerade yrkesarbetare som ingenjörer stor inom industrin och teknikbranschen. Därtill uppkommer nya och förändrade kompetensbehov utifrån samhällets behov av förmåga till resiliens, omställning och försvar. Allt för få unga väljer och genomgår tekniska utbildningar, samtidigt som det saknas en sammanhållen strategi för up-skillning och re-skillning för dem som redan arbetar. Det behövs strategiska satsningar för att säkerställa kompetens.

Reformera gymnasieskolan från grunden

Industrin står inför stora rekryteringsbehov samtidigt som alltför många unga går igenom gymnasiet utan att bli redo för vare sig yrkesliv eller högre studier. Nu krävs en gymnasieskola med ny struktur, som hjälper eleverna till arbetslivet.

Gymnasieskolans struktur är daterad, med sin strikta uppdelning mellan teoretiska program och yrkesprogram. I dag överlappar kompetenser och yrkesroller varandra på arbetsmarknaden. Industrin söker medarbetare som kombinerar praktiska färdigheter med teoretisk förståelse.

Teknikföretagen föreslår en utvecklad gymnasieskola som bygger på att uppdelningen mellan teoretiska och yrkesförberedande program slopas, att gymnasiet får bredare ingångar och stegvisa val, eftersom det är för tidigt att göra ett yrkesval redan i årskurs 9, samt att de höga kraven behålls – industrin behöver medarbetare med stabil grund i såväl svenska och engelska som naturvetenskapliga ämnen.

Inför incitament för studier inom STEM på samtliga utbildningsnivåer

Sverige behöver fler som väljer STEM-utbildningar – och potentialen finns. Men för att omvandla ungas intresse till faktiska studieval krävs mer än goda ambitioner. Det behövs strategiska insatser och tydliga incitament som gör det attraktivt att välja dessa utbildningar. Många unga överväger teknik-, naturvetenskaps- eller industritekniska programmen inför gymnasiet, men långt ifrån alla tar steget. En tredjedel uppger att de blivit avrådade från att studera STEM-utbildningar. Sveriges ingenjörer har därutöver visat att ungas betyg missgynnas av att studera natur- och teknikprogrammen på gymnasiet.

Intresset för ingenjörstudier har ökat, men genomströmningen på ingenjörstudier ligger fortsatt lågt. Examensfrekvensen från civilingenjörstudier är cirka 55 procent.

Teknikföretagen föreslår incitament riktade till elever och utbildningsaktörer, såsom ekonomiska och meritbaserade drivkrafter för elever och studenter samt justerade ersättningsmodeller för utbildningsanordnare.

Stärk förutsättningarna för en träffsäker dimensionering av högre utbildning

Intresset för ingenjörstudier har ökat, men genomströmningen på ingenjörstudier är fortsatt låg. I den mest aktuella statistiken är examensfrekvensen på civilingenjörstudier cirka 55 procent. För att vända utvecklingen behövs ett helhetsgrepp om dimensionering, också utifrån ett kvalitetsperspektiv.

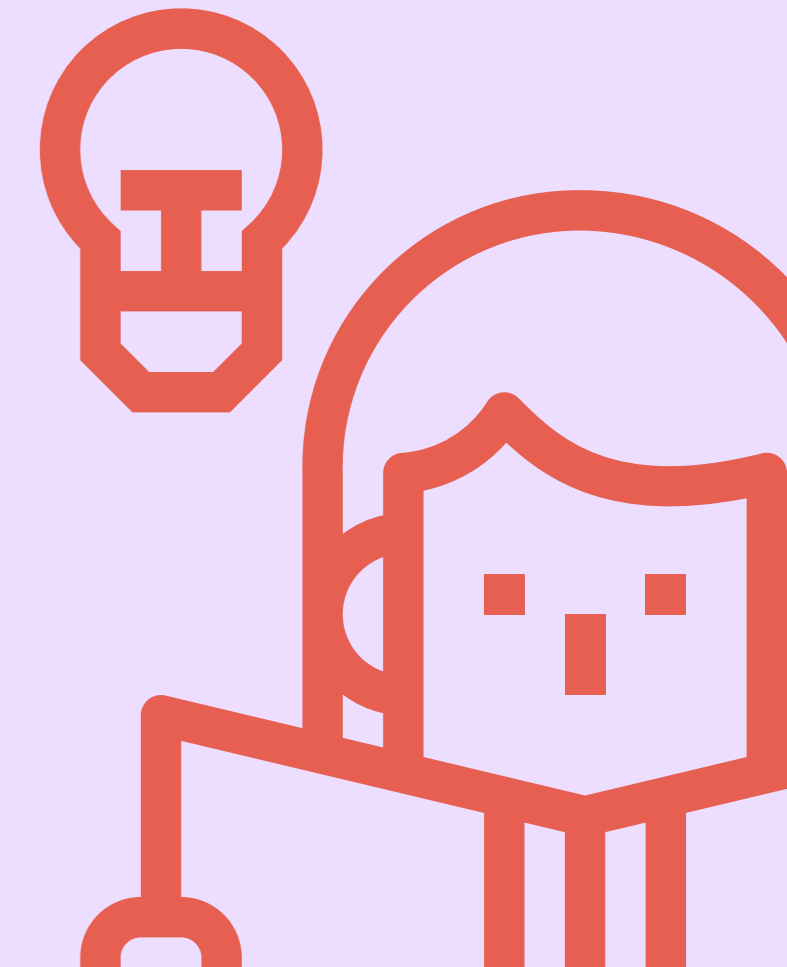
Teknikföretagen föreslår att styrning och resurstilldelning ska stödja ett utbildningsutbud som matchar de regionala och nationella behoven, att lärosäten och arbetsliv gemensamt planerar utbildningsutbudet och att lärosäten ges bättre förutsättningar att driva utbildningar inom sina styrkeområden – även om de är dyra.

Sätt nationella mål för kompetens inom strategiskt viktiga områden

Samtidigt saknas en helhetssyn på vilka kompetenser som Sverige behöver för att öka vår resiliens och stärka vår konkurrenskraft. Ett antal länder har redan nationella strategier för kompetens. Tysklands National Skills Strategy tar sikte på att öka tillgång till utbildning, stärka

samverkan i regioner och branscher samt att ge bättre planeringsförutsättningar för företag. Skills England har ett liknande uppdrag och arbetar bland annat för att säkerställa framdriften av den nationella industristrategin.

Teknikföretagen föreslår att Sverige sätter nationella mål för kompetens med avstamp i de strategiska teknikerna som identifierats för Sverige, och att resurser avsätts för att nå dessa mål.

Sverige behöver en teknikpolitik

Vad tusan är teknikpolitik? Jo, det handlar om hur staten skapar rätt förutsättningar för att utveckla, testa och sprida ny teknik – så att företag kan växa, innovationer når marknaden och Sverige står starkt i det globala racet efter morgondagens teknik.

Teresa Jonek

Näringspolitisk expert inom forskning och innovation
08-782 09 37

teresa.jonek@teknikforetagen.se

Från 2028 kommer EU:s konkurrenskraftsfond börja komma forskning och företag till gagn. Konkurrenskraftsfonden föreslås få en budget på 410 miljarder euro, som ska investeras i bland annat i strategisk teknik, fossilfrihet och industrialisering, i enlighet bland annat med Draghi-rapportens rekommendationer.

För svenskt vidkommande är detta en enorm möjlighet. Vi har en innovativ högteknologisk bred industri i framkant, ofta ledande inom grön omställning och smart teknik. Med medel från EU:s konkurrenskraftsfond kan den svenska industrins redan stora investeringar i forskning och utveckling accelereras för att ge oss en än bättre position i den globala teknikkapplöpningen.

För att detta ska bli verklighet behöver Sverige börja arbeta mer sammanhållet. Forsknings- och innovationspolitik och industripolitik hänger nära ihop men behandlas ofta som vitt skilda områden. Det gör att viktiga satsningar inte alltid leder hela vägen till nya produkter, nya företag och nya jobb i Sverige. Därför behövs ett skifte i hur man behandlar forskningspolitik och industripolitik. De behöver underordnas en teknikpolitik i syfte att skapa samspel mellan forskning, innovation och industri. En nationell strategisk teknikpolitik gör det lättare att omsätta ny kunskap i praktiken, testa och skala upp lösningar och skapa attraktivitet för industrialisering i Sverige. På så vis kan vi säkerställa att värdet av våra forskningsinvesteringar faktiskt landar i stärkt svensk konkurrenskraft.

Inrätta ett nationellt teknikråd

I vissa länder har regeringen en Chief Technology Officer (CTO), i andra länder har man rådgivande kanslier eller särskilda utskott som hanterar strategiska frågor kring den inhemska industrins roll och möjligheter kopplat till forskning och industrialisering.

Precis som flera av våra konkurrentländer behöver Sverige en sådan funktion på högsta politiska nivå, som kan peka ut vilka nyckelteknologier som är mest strategiskt viktiga för oss, och säkerställa att satsningar följs upp och får effekt. Ett sådant teknikråd bör placeras i Regeringskansliet och samla expertis från industri, akademi och myndigheter och stärka samordningen så att industrins behov vägleder prioriteringar och att forsknings- och innovationssatsningar omsätts i ökad konkurrenskraft och uppskalning i Sverige.

Avsätt 5% av BNP till forskning, varav statliga anslag om minst 1%

I dag står staten för en alltför liten del av de samlade forskningssatsningarna, vilket gör det svårare att attrahera privat kapital och behålla avancerad forskning i landet. Genom att i snabb takt öka de offentliga FoU-investeringarna till minst 1 procent av BNP (idag cirka 0,8 procent) stärks akademien, forskningsinstituten och förutsättningarna för industrin att utveckla och testa nya tekniska lösningar. Det ger Sverige en stabil grund för framtida konkurrenskraft, innovation och tekniskt ledarskap.

Skapa ett Teknikliv för satsningar på banbrytande teknik

Svensk industri behöver kunna ta stora tekniksprång för att möta både klimatomställning och konkurrens från utlandet. Men satsningar på helt ny och oprövad teknik innebär ofta så hög risk att företagen inte kan ta den på egen hand. Ett teknikliv bör därför införas som stöd till pilotprojekt, test- och demoanläggningar och andra avancerade teknikkiften med stor potential. Med ett teknikliv kan Sverige snabbare utveckla och skala upp banbrytande lösningar – och säkerställa att nyckelteknik som behövs för omställningen även i fortsättningen utvecklas i Sverige.

Värna Sveriges stabila arbetsmarknad

Vi lever i en tid med krig i Europa, hot om handelskrig och stor geopolitisk oro. Sverige behöver rustas upp militärt och vi behöver öka vår civila motståndskraft, vilket förutsätter investeringar och därmed en god ekonomisk utveckling. Det handlar också om att säkra Sveriges välfärd med en välfungerande skola och sjukvård. Allt detta kräver att alla bidrar. Ändå hörs politiska förslag om att vi ska jobba mindre, genom arbetstidsförkortning eller avskaffat karensavdrag. Vår uppfattning är att Sverige som helhet snarast bör jobba mer.

Karin Bolling-Ferrel

Jurist, Biträdande förbundsdirektör
för Tech Alliance
08-782 08 35
karin.bollingferrel@teknikforetagen.se

Nej till arbetstidsförkortning och avskaffat karensavdrag

Trots enorma behov av investeringar i såväl militär som civil resiliens, klimatomställning och fysisk och digital infrastruktur finns förslag från politiskt och fackligt håll om att på olika sätt minska arbetstiden. Teknikföretagen säger nej till arbetstidsförkortning och vi vill bevara karensavdraget.

Vi lever i en tid med krig i Europa, hot om handelskrig och stor geopolitisk oro.

Sverige behöver rustas upp militärt och vi behöver öka vår civila resiliens. Allt detta kräver investeringar, och därmed god ekonomisk utveckling. Det kräver i sin tur fler arbetade timmar i ekonomin. Ändå vill vissa politiska partier och fackförbund sänka den generella veckoarbetstiden till 35 timmar, med bibehållen lön.

Därtill föreslås att karensavdraget avskaffas. Karensavdraget fungerar som en självrisk vid sjukdom som förenklat innebär att den anställde inte får någon lön under den första sjukdagen. Förespråkare för ett avskaffat karensavdrag

menar att det är orättvist att tjänstemän kan arbeta hemifrån vid sjukdom, till skillnad från arbetare. Skillnader i arbetsuppgifter och arbetsmiljö är dock en naturlig del av arbetsmarknaden och motiverar i praktiken olika lösningar, utan att detta innebär orättvisa. Vid sjukdom ska dessutom varken arbetare eller tjänstemän arbeta.

Arbetade timmar handlar också om att säkra Sveriges välfärd. Enligt beräkningar skulle sänkt arbetstid och avskaffat karensavdrag innebära uppemot 200 miljarder kronor mindre i skatteintäkter, varje år.

Teknikföretagen säger nej till arbetstidsförkortning

Våra skäl för att säga nej:

- Sänkt arbetstid ger minskad produktion av produkter och tjänster, vilket innebär minskade skatteintäkter. Det leder till neddragningar i offentligt finansierad välfärd och uteblivna investeringar i försvar eller infrastruktur. Vår medlemsundersökning visar dessutom att sänkt arbetstid kan innebära att företag och arbetstillfällen lämnar Sverige.
- I en tid av oro behöver vi tilltro till den svenska arbetsmarknadsmodellen för att behålla en stabil och välfungerande arbetsmarknad. Politiska ingrep rubbar balansen i modellen och det är svårt att rätta till.
- Arbetstid och lön hänger ihop och ska för-

handlas på branschnivå. Det har vi gjort i årtionden genom Industriavtalet, där exportindustrin sätter märket för kostnadsökningar i Sverige. I kollektivavtalsförhandlingar finns redan idag möjlighet att förhandla om sänkt arbetstid med lösningar som passar för branschen. Inom industrin har vi avtalat fram arbetstidsförkortning i form av både tidbanker och deltidspension.

Teknikföretagen säger nej till slopat karensavdrag

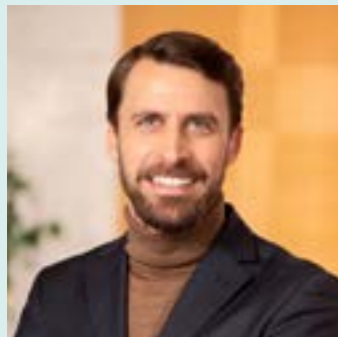
Våra skäl för att bevara karensavdraget:

- Sjukfrånvaron kommer att öka. När man under 1990-talet slopade karensavdraget ökade sjukfrånvaron markant. För att komma till rätta med problemen återinfördes karensavdraget. Därefter har sjukfrånvaron sjunkit. Det vore direkt olämpligt att staten inför regler som vi vet leder till högre sjukfrånvaro.
- Förslaget innebär stora kostnader för företagen. När sjukfrånvaron ökar minskar produktionen av varor och tjänster. Detta leder till minskade intäkter för företagen och lägre skatteintäkter till Sverige. Dessutom drabbas företagen av ökade sjuklönekostnader. Frånvarande personal kan också behöva ersättas, till exempel genom att bolagets tvingas betala för övertidsarbete alternativt för att hyra in personal. Beräkningar visar att det skulle drabba svensk ekonomi med tiotals miljarder kronor. Det har vi inte råd med.

- Slopat karensavdrag leder till ökad arbetsbelastning och försämrad arbetsmiljö. När sjukfrånvaron stiger behöver andra anställda täcka upp för frånvarande kollegor. Detta kan leda till högre arbetsbelastning och stress. Återkommande frånvaro hos vissa personer kan dessutom försämra den psykosociala arbetsmiljön genom irritation och osämja på arbetsplatsen.

El som räcker när Sverige växer

Bara fram till 2030 väntas efterfrågan på el öka enormt. Det handlar om nya industrier, datacenter och elektrifiering av såväl näringsliv som transporter. Då måste det finnas tillräckligt med el i uttaget.

Oskar Kvarnström

Näringspolitisk expert inom
Energi och infrastruktur
08-782 09 29
oskar.kvarnstrom@teknikforetagen.se

Sveriges energisystem står inför stora förändringar genom den omfattande elektrifiering av transporter och industrier som pågår och planeras. När fossila bränslen ersätts av fossilfri el minskar vi både växthusgasutsläppen och vårt beroende av importerade bränslen. Elektrifieringen behövs för att nå våra klimatmål och öka vår försörjningstrygghet. Om den görs på ett kostnadseffektivt sätt bygger den även vår konkurrenskraft starkare.

Vår elförbrukning har varit mer eller mindre oförändrad sedan 90-talet men nu planerar Sverige för att kunna möta ett dubblerat behov till 2045. Denna expansion sker i ett komplext elsystem där många aktörer behöver samverka så att tillgång och efterfrågan på el kan mötas i varje ögonblick, samtidigt som ledtiderna för att bygga ut elproduktion, elnät och konsumtion

varierar stort. Elsystemet behöver dessutom integreras effektivt med övriga energisystemet för att dra nytta av olika energislag och tekniker, exempelvis genom att nyttja överskottsenergi eller spillvärme från energi- och industriprocesser i fjärrvärmesystem.

Utmaningen är enorm, men Sverige har fantastiska förutsättningar att lyckas, genom goda tillgångar till naturresurser, teknisk kompetens och robust infrastruktur med närapå fossilfria el- och fjärrvärmesystem. Dessutom har vi världsledande företag som utvecklar många av de tekniska lösningarna som behövs i omställningen – från eldrivna fordon, effektiva värmepumpar och värmeväxlare, till elkrafts- och kraftkabelteknik och komponenter för att digitalisera och automatisera både elnät och industriprocesser.

Sverige behöver blicka framåt och bygga ett energisystem som använder bästa tillgängliga teknik för att hantera kommande behov. Detta gynnar både konsumenter, teknikföretag och samhället i stort i form av jobb, skatteintäkter och välfärd.

För att lösningarna ska komma på plats krävs att energipolitiken blir mer långsiktig och ger investerare rätt förutsättningar. Politiken behöver vidare jobba mer med att elsystemet ska kunna byggas ut i takt med efterfrågan. Ny elproduktion behöver kunna tillkomma kontinuerligt och användningen av elnäten effektiviseras för att nyttja den tillgängliga kapaciteten bättre. Teknikföretagen lyfter här fram tre viktiga åtgärdsområden som politiken behöver prioritera framöver.

Tillsätt en Energiberedning

Tillsätt en Energiberedning som kan utgöra ett forum för konsultationer mellan regeringen och representanter för de politiska partierna i riksdagen. Utformningen kan inspireras av Förvarsberedningen och Pensionsgruppen, vilka syftar till att få till långsiktighet och bred politisk förankring på områden som inte lämpar sig för snabba politiska vändningar. Som utgångspunkt behövs en samsyn om de energi- politiska målen och vägledande principer för hur politiken ska utformas. Knutet till Energiberedningen bör det även finnas ett rådgivande näringslivs- och intressentråd för att bidra med kunskap och till en bred förankring av politiken.

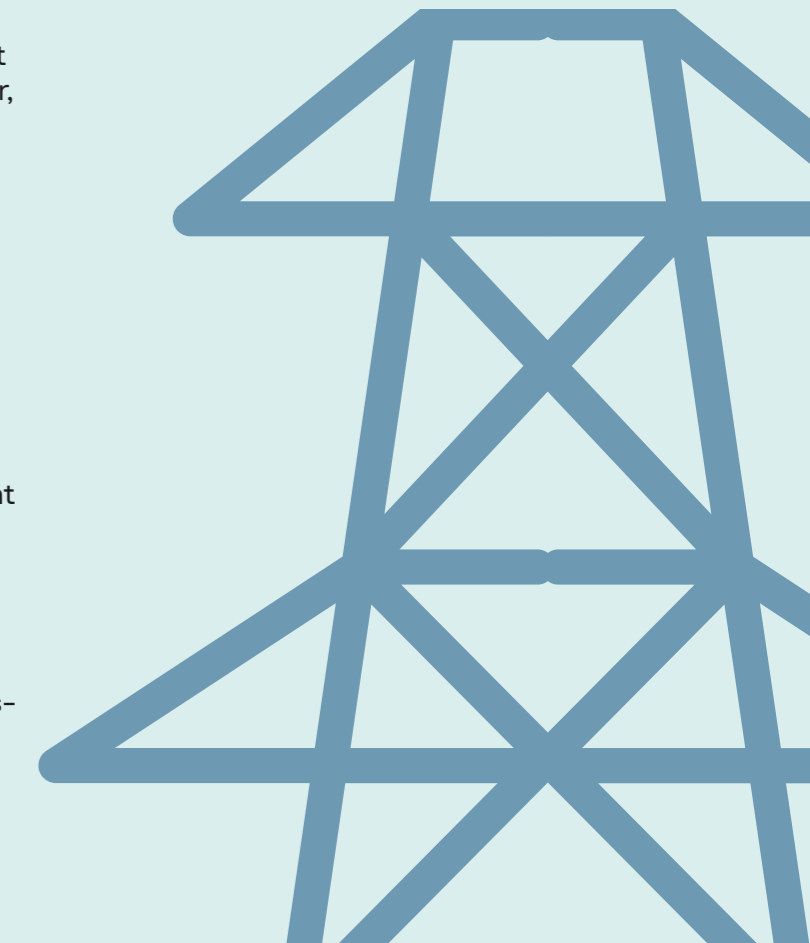
Bygg ut elproduktionen i takt med elektrifieringen

- Utveckla och bredda Kraftlyftet till fler tekniker, inklusive energieffektiviserings- och flexibilitetsåtgärder som kan underlätta elektrifieringen.
- Få på plats långsiktiga och tillräckliga incitament för kommuner att godkänna vindkraftsprojekt och intensifiera dialogen med Försvarmakten för att hitta samexistenslösningar.
- Utred hur staten kan ta en mer aktiv roll i att reducera risker och underlätta för industrier, elproducenter och lagringsaktörer att pris-säkra sig, ingå bilaterala elavtal och samverka i energikluster.
- Se över punktskatten på el i syfte att påskynda elektrifieringen.

Effektivisera elnäten

- Säkerställ att elnätsregleringen för nästa period ger tydliga och långsiktiga incitament för nätbolagen att investera i digitalisering och styrning som frigör flexibilitet, sänker kostnader och möjliggör snabbare anslutningar.
- Utred behov av kompletterande kompetenshöjande åtgärder och stöd till innovationer och lösningar som syftar till att höja kapaciteten och effektivisera användningen av befintliga elnät.

- Tydliggör Energimarknadsinspektionens ansvar kopplat till nätbolagens hantering av anslutningsprocesser och tariffer. Anslutningsprocesser behöver bli mer förutsebara och samtidigt flexibla nog att möta olika verksamheters behov. Vidare behöver effekttariffer utformas och standardiseras så att flexibilitet kan frigöras på ett effektivt sätt i samspel med elmarknaden utan att orimliga kostnader landar på verksamheter som inte enkelt kan styra om sin elanvändning.

Teknikföretagens 4500 medlemsföretag står för en tredjedel av Sveriges export och över en miljon jobb. Vår uppgift är att stärka våra medlemmars konkurrenskraft och driva den hållbara utvecklingen framåt. Tillsammans med företag över hela landet formar vi teknikbranschens framtid – för vi är tekniksverige.

www.teknikforetagen.se